

Innspill til endringer i lov om folkehelse

Den Norske Turistforening (DNT) er Norges største friluftsforskningsorganisasjon med over 320 000 medlemmer, 56 medlemsforeninger, og omtrent en million årlige dugnadstimer. DNT fremmer aktivitet og folkehelse gjennom 22 000 km T-merkede stier, 590 delingshytter og 20 000 årlige arrangementer i hele landet.

DNT mener det er svært positivt at lovforslaget legger opp til mer og bedre samarbeid med frivillige organisasjoner. God helse skapes der vi lever livene våre, og her finnes det stort potensial i frivilligheten og det organiserte friluftslivet. Frivilligheten er til stede i hele landet, og representerer et sted å høre til, være i aktivitet, og å gjøre noe meningsfylt for seg selv og for andre.

Friluftsliv er Norges desidert største fritidsaktivitet og nordmenns viktigste kilde til fysisk aktivitet. Gjennom turer og aktiviteter i naturen, både i DNT og i andre friluftsforskningsorganisasjoner, kan vi tilby et skjermfritt og aktivt fellesskap som gir barn og unge, voksne og seniorer mestring, tilhørighet og kunnskap om natur og friluftsliv. Vi vet at det kan bidra til å forebygge utenforskap og både fysiske og psykiske helseproblemer. Og vi vet at denne medisinen fungerer på alle aldersgrupper. Med andre ord: Tilrettelegging for at alle kan få gode friluftsopplevelser er godt folkehelsearbeid.

I en tid der vi vet at flere sliter med inaktivitet og livsstilssykdommer, ensomhet og psykiske helseplager, kan det organiserte friluftslivet spille en nøkkelrolle. Vi vet også at andelen norske barn som leker utendørs, har falt kraftig de siste årene, og at unge i Norge ligger i europatoppen når det kommer til skjermbruk.

I samarbeid med kommuner, fylkeskommuner og stat, kan frivilligheten og friluftslivet spille en viktig rolle i det systematiske folkehelsearbeidet. Frivilligheten og friluftslivet bør være mer enn fyll i fine festtaler – og få plass rundt bordet når kommunene vender på krona for å få budsjettene til å gå opp.

DNT er medlem i Norsk Friluftsliv og Frivillighet Norge og stiller seg bak deres høringsinnspill.

Styrket samarbeid

I likhet med Frivillighet Norge og Norsk Friluftsliv deler vi departementets forståelse i høringsbrevets kapittel 17 om at det ofte behov for samarbeid mellom frivillig sektor og offentlig sektor, for at frivillige organisasjoner skal fungere som ressurs for samfunnet og den enkelte. Det krever at man arbeider systematisk med samarbeid, og anerkjenner hele bredden av frivillig sektor. Dette opplever vi at er forsøkt hensyntatt i høringsbrevet.

I kap. 17.2 i høringsnotatet vises det til planene om å etablere et folkehelsepolitisk råd som har til formål å skape en arena der den politiske ledelsen og representanter fra brede samfunnsinteresser, herunder frivillig sektor, skal møtes for å drøfte folkehelsepolitikk. Vi oppfatter at dette vil være en viktig arena for samarbeid og dialog.

Vi er glade for å se at departementet ser viktigheten av systematiske rammer for samhandling mellom frivillig og offentlig sektor, og at høringsbrevet omtaler viktigheten av å ha en helhetlig frivillighetspolitikk for å sikre dette.

Vi støtter departementets forslag om å legge til samarbeid med frivillige organisasjoner i § 22 om statlige myndigheters ansvar for folkehelsen. Vi er også positive til at samarbeid med frivillig sektor nevnes i forbindelse med avsnittet om forskning og innovasjon, i § 20 om fylkeskommunenes ansvar.

Endring av regelverk er en god fremgangsmåte for å fremme godt samarbeid mellom kommuner, fylker og frivillig sektor. Oppgaver som ikke er lovpålagt kan enklere nedprioriteres, derfor bør det være en tydelig lovtekst som omtaler at systematisk samarbeid mellom kommuner, fylker og frivillige organisasjoner skal prioriteres hos kommunene.

Tilrettelegging for frivillig sektor

I likhet med Frivillighet Norge og Norsk Friluftsliv mener vi at det er avgjørende at kommunen tar en rolle som tilrettelegger for frivillige organisasjoner. Slik tilrettelegging kan for eksempel være at kommunen tar en koordinerende rolle for å samkjøre forskjellige aktører i folkehelsearbeidet, at fylkeskommunen tilbyr kompetansehevende tiltak, sørger for løsninger på barrierer som hindrer deltagelse, eller at det finnes enkle støtteordninger for drift av frivillige organisasjoner. Ofte kan tilrettelegging fra kommunen være avgjørende for å sørge for riktig bruk av ressurser, at ressurspersoner vet om hverandre og at nye initiativ får fotfeste.

DNT støtter de konkrete forslagene til endring som kommer fra Frivillighet Norge og Norsk Friluftsliv, se under;

§ 4 Kommunens ansvar for folkehelsen

tredje ledd, siste setning: Kommunen skal legge til rette for, og samarbeide med, frivillig sektor på en systematisk måte

Endringsforslag i § 20 om fylkeskommunens ansvar for folkehelsen

Vi mener at dette er like viktig på fylkeskommunalt nivå. Vår erfaring er at mange fylkeskommuner arbeider aktivt med frivillige organisasjoner som del av sitt folkehelsearbeid. Vi mener en paragraf som forsterker denne plikten er like relevant på fylkeskommunalt som kommunalt nivå. Vi foreslår derfor å legge til et ledd i § 20, om kommunens og fylkeskommunens ansvar for folkehelsen, tilsvarende kommunens:

§ 20 Fylkeskommunens ansvar for folkehelsen

Ny setning i tredje ledd: *Fylkeskommunen skal legge til rette for, og samarbeide med, frivillig sektor på en systematisk måte.*

Videre er det svært positivt å se at det er foreslått at Program for folkehelsearbeid i kommunene (folkehelseprogrammet) gjøres varig ved at fylkeskommunens oppgaver som følger av programmet legges i loven. Vi håper samtidig at det blir større rom for samarbeid med frivillig sektor innenfor folkehelseprogrammet, og at det legges opp til at også frivillige organisasjoner kan søke støtte gjennom programmet.

Endringsforslag om økt deltagelse som mulig tiltak i kommunenes folkehelsearbeid

Som beskrevet innledningsvis, er deltagelse i frivillige organisasjoner og fritidsaktiviteter folkehelsefremmende i seg selv. Vi foreslår å legge til deltakelse i fritidsaktiviteter og frivillige organisasjoner, under § 7, som beskriver tiltak kommunen kan iverksette for å møte kommunens

folkehelseutfordringer. Vi mener dette kan være svært viktige forebyggende tiltak når det kommer til psykisk helse, utenforskap og ensomhet. Å nevne dette som et mulig tiltak, vil styrke kommunens rolle som tilrettelegger og øke incentivet for samarbeid mellom sektorene, til det beste for folkehelsen.

Vi foreslår derfor følgende endring i § 7 tiltak. Våre endringsforslag er i kursiv:

§ 7 tiltak

§7 a: bakenforliggende påvirkningsfaktorer som oppvekst- og levekårsforhold, bolig, utdanning, arbeid og inntekt, *deltakelse i fritidsaktiviteter og frivillige organisasjoner*, samt fysiske og sosiale miljøer.